

Václav Klein

Svět začíná za vraty

Osud válečného dítěte,
které hledá místo v životě

SVĚT ZAČÍNÁ ZA VRATY
aneb
osud válečného dítěte, které hledá
místo v životě

Václav Klein

Text © 2015 Václav Klein

Obálka © 2015 Studio 100ŽÁR

Grafická úprava a sazba © Lukáš Vik, 2015

1. vydání © Lukáš Vik, 2015

ISBN ePub formátu: 978-80-7536-045-8 (ePub)

ISBN mobi formátu: 978-80-7536-046-5 (mobi)

ISBN PDF formátu: 978-80-7536-047-2 (PDF)

Konverze do elektronických formátů:

webdesignér Lukáš Vik

<http://www.lukasvik.cz>

Prolog autora

Vzpomínky – Pasák hus

Jako kluk ve školních letech
býval jsem pasák hus,
míval jsem tam stesk po dětech,
kdo nepásl, tak si to zkus.

Cítil jsem se často sám
v té krátké části života,
vzpomínek spoustu v paměti mám
i s touhou utéct do světa.

Však dodnes slyším hlasy zvonů
a také mé maminky hlas ...
chlapče, žeň už husy domů,
je poledne, je k jídlu čas.

Četl jsem celé hodiny,
vše, co mně přišlo do ruky,
kalendáře i noviny
a dětské knížky pro kluky.

Houpal jsem se v špičkách stromů,
jak Tarzan - ten opičí král,

tak rád bych býval běžel domů
a s kamarády fotbal hrál.

Uteklo mládí,
s ním plynul čas,
do světa život zanesl nás,
mne, mou ženu, rodinu.

Však nenašel bych hodinu,
kdy litoval bych osud,
ten vůči nám byl vlídný
a blahovolný dosud.

Mé tajné přání, jako hrátky,
vrátit čas na chvíli zpátky...
stačil by života kus,
a být opět pasákem hus.

Minulé století

Jaro roku 1945

Válka je za humny

Jarní sluníčko vrhá teplé paprsky do cihlové neomítnuté zdi, oddělující venkovský dvorek od sousedního domu. Nashromážděné teplo cihel vyzařovalo, jak od akumulčních kamen, na dřevy ohrazenou hromadu písku, kde si hrál osamocný pětiletý kluk.

Moc hraček na písku neměl, lopatičku, pomačkané a rozbité plechové autíčko, původně na péro a klíček. Tyto důležité části již dávno chyběly. To mu ale nevadilo. V písku stavěl tunely a vyškrabával mezi červenými cihlami zdi zvětralou maltu. Z malty, navlhčené vodou z malého kyblíku, v plechových formičkách na cukroví, mámou vyrazených, pekl koláče a rozvážel je autíčkem od jednoho konce k druhému.

Na dvoře kejhalo pár husí a z venkovského chlívků vystrčila občas bradu bílá koza. Zamečela a podívala se na hochu, s němou otázkou, kdy dostane konečně něco k žrádlu.

„Kubíku!“ zazněl od vchodových dveří ženský hlas a vyšla chlapcova máma. „Pojď, půjdeme spolu natrhat trochu pampelišek pro husy. Pomůžeš mně a já srpem naseču trávu pro Lízu, aby dala už pokoj s tím svým mekotem.“

Dítě slezlo s hromady písku, ušmudlané a pomazané v usměvavém obličejí. Máma mu otřela pusu zástěrou. Vzala plátěnou nůši, přivázala si ji kolem pasu, zastrčila do ní srp s brouskem, do kapsy zástěry zasunula starý nůž a oznámila manželovi do krejčovské dílny, že jdou ven, na trávu.

Otec, zaměstnaný přešíváním starého zimního kabátu, který mu přinesl před Velikonocemi jeden známý, vzal sdělení na vědomost a jen podotkl: „Anko! Pospěšte si! Něco je ve vzduchu! Říkal kamarád, že slyšel, že Rusové jsou už na Slovensku. To tak daleko není, a nevím, co bude. Večer, při zatmění, zajedeme ještě k dědovi pro uzený. Naložíme škopek, ať máme něco doma v zásobě, kdyby nastala mela.“

Pan mistr krejčovský, starý příslušník Sokola, se i ve válečné době stýkal pravidelně s kamarády z jednoty v hospodě u partičky taroků, kde si vyměňovali novinky odposlouchané na zakázaném vysílači BBC z Londýna.

Měli se ženou dost starostí, aby rodině zaopatřili nejnужnější. Přes zimu si načerno vykrmili prase. Krátce po Novém roce přišel známý řezník a měli zabíjačku. Jednoho dne za šera odvezli naložené maso k dědovi. Měl na zahradě postavenou venkovskou dřevěnou udírnu, ve které udil za mlžných nocí pro rodinu a známé.

Když se máma a synek vrátili v pozdním odpoledni s plnou nůš čerstvé dubnové trávy, vyrýpaných prvních pampelišek a „ostí“ domů, nastávalo již pomalu večerní šero. Na začátku dubna nebylo lehké najít již natolik vzrostlou trávu, aby ji mohla srpem posekat. A pampelišky byly ještě malé. Musela prolézt velkou stráň a několik mezí, než měla nůši plnou. Otcovi krejčovští tovaryši odešli již do svých domovů, a než byla dílna uklizena, nastala venku tma.

„Toníku!“ zavolala staršího synka, který četl v starém kalendáři. „Nech toho čtení a nachystej trakař. Nalož na něj škopek z prádelny, provaz a kšandy na připevnění. Pojedeme k dědovi.“

Chráněna tmou vyrazila celá rodina k domku na opačném konci vesnice, kde bydlel děda s babičkou.

Doma zůstali jen černý pes Puňťa se starou tetičkou, dědečkovou sestrou. Bydlela u nich na výměnku. Ten malý domek jí původně patřil.

Na stará kolena v něm bydlela sama a dala ho proto přepsat na svoji neteř, Kubíkovu maminku, s právem bydlet s nimi do konce života. Ponechala si malou světničku, do které mohli kluci jít jen s jejím svolením. Na to jejich maminka dbala.

Chlapec u ní býval často. Vchod do světničky byl přímo z kuchyně. Vždy mu dala něco dobrého, i když to byly třeba jen suchárky nasušené přes rok z ovoce. Hlavně jablečné křížaly a švestky. Byla kořenářka, sušila si květy hluchavek, akátů a lípy, a jiných bylinek, a v zimě z nich vařila čaj. Patřila jasně k rodině a pro chlapce byla víc než chůva.

Moc nábytku neměla. Dřevěnou postel s duchnou vycpanou husím peřím, starou židli, velký vyřezávaný „khosten s šuplíkama,“ v nichž měla uložené prádlo a oblečení. Každou neděli z nich vytáhla tmavou sametovou, prošívanou „jupku“ a černou krajkami lemovanou sukni. V zimě k tomu patřil ještě stejně tmavý „muff.“ Přehodila si přes ramena vlněnou šálu a takto svátečně oblečená chodila do kostela.

Komůrka nebyla vyhřívána a tak si tetka v zimě vždycky ohřívala v kuchyni na sporáku dvě cihly. Zabalila je do staré deky a strčila si je večer před spaním do postele, to jí chlapec záviděl.

Když přijeli k dědovi, odstavili trakař ve „forhózu u ponku s vercajkem“ a vešli po dřevěných schodech do kuchyně osvícené jen petrolejovou lampou. Proud byl po večerech vypínán. V místnosti stály již dřevěné „troky“ naplněné voňavými šrůtkami ještě teplého špeku a masa. Vše připravené a nachystané k odvozu za pomoci svobodných strýců, bydlících dosud doma.

Babička měla už na stole předem nakrájené kousky chleba a otec uřízl slavnostně každému v místnosti plátek růžové dobroty. Děda jen zářil, když se na něho sesypala lavina pochval.

Sedával vždy na štokrleti u sporáku, kde bývalo jeho svaté místo. Odtud měl přehled po celé kuchyni. Ta byla zároveň obývacím, společenskou místností a přes noc sloužila jako ložnice. Fajfčíčku měl vždy v puse, při bafání se mu dlouhé kníry hýbaly nahoru a dolů.

Po chvíli klábosení, Kubík měl uši napnuté jak zajíc, aby mu nic neušlo, přišlo krátké rodinné rozloučení. Babička nalila ještě každému dospělému stopku domácí slivovice, táta si přehodil popruhy přes ramena a chopil se trakaře. Škopek s masem, přikrytý tmavým plátnem, aby nebyl nápadný, přivázal na trakař. Tonda držel konec konopného provazu, aby pomáhal do prudkého kopce, a dali

se na cestu. I malý chlapec držící se bratra táhl ze všech sil.

Ulice byly jak po vymření a tak za necelou půlhodinu přijeli bez úhony domů, udýchaní z cesty. Každý dostal ještě od mámy kousek chleba s plátkem čerstvého špeku. Ostatní zásoby byly bezpečně uloženy do chladné komory a pověšeny na trámčích, aby neplesnivěly.

Kluci už dávno spali a jejich rodiče stále ještě probírali problémy těch dnů. Měli obavy z blížící se fronty a přemýšleli, co dělat, když je zasáhne. Soused měl ve skále pod domem vykopaný a vyzděný sklep. Tam by mohly obě rodiny na nějaký čas najít ochranu. Jiná možnost nebyla. Usnuli s úmyslem hned druhý den k němu zajít.

* * *

„Toníku!“ budila ráno máma staršího z chlapců. „Po snídani půjdeš s Kubíkem k babičce, zůstanete tam přes oběd. Vezmi tady tašku, jsou v ní čerstvé buchty, upekla jsem je v noci pro vás a děda je má také rád. Odpoledne potom přijďte domů, a ať neslyším žádné stížnosti!“

„Ale jo, mami. Ale zase se s ním mám otravovat, chtěl jsem zajít za klukama.“

„Na to máš čas zítra. Udělej teď, co ti říkám. Máme s tatínkem starostí dost. Budeme u souseda chystat sklep a jenom byste překáželi. Tak teď se seberte a mažte, a nezapomeňte pozdravovat.“

Chlapci se k babičce těšili. Měli jednu tetu a čtyři strýce, tři z nich ještě s dědou a babičkou bydleli. Teta a jeden strýc měli již své rodiny, ale když se všichni, pomalu každou neděli odpoledne, scházeli na kafe, tak bylo s houfem bratranců a sestřenic v domku, jak v cirkuse. Kubík sám se u ní cítil jako v druhém domově.

Poté, co Tonda brášku otráveně dovlekl, vyřídili pozdrav, předali buchty a šli na zahradu. Byli zvědaví, co děda dělá. Toho měl Kubík moc rád. Neznal ho jinak než oblečeného v šedé štruksáky, opásané řemenem, přes který se valilo dědovo břicho. Na řemenu měl přidělaný tak zvaný „kočičák“. To byl pytlík na fajfkový tabák. Udělal si ho sám z kočičího kožíšku, plandal mu vždy na zadku.

Porýval záhonky a kluci víc překáželi, než pomáhali. Na zahradě si děda totiž pěstoval na černo svůj tabák. Nebyl díky válečné době k dostání a jeho pěstování bylo zakázané. Loni na podzim kluci přihlíželi, jak se strýcem hladili v kuchyni jeho usušené listy pravítkem a děda je natíral

medovou vodou, aby dostaly ten správný šmrnc. Pak je roloval do trubičky a „kudlou zavírákem“ na tenoučko řezal, než tabák nacpal do kočičáku.

Po chvíli překážení se nad nimi ozvalo bzučení letadel. Děda přerušil rytí, položil rýč a s kluky se zájmem sledoval, jak vysoko na modrém nebi kolem sebe krouží skupinka letadel.

Po několikrát opakovaném přerušovaném staccatu se jedno z nich, doprovázeno černým ohonem kouře, řítilo k lesům na hřebenech nad vesnicí, sledováno krátce na to druhým.

„Sakra! Kluci! Rychle do sklepa, ať už vás tady nevidím,“ děda náhle rozčileně vybuchl a spěchal s nimi do dvora, kde už stála lamentující babička.

„Dědo! Nemáš rozum? Co kdyby se něco stalo!“

Po půlhodině směli kluci vylézt ze sklepa. Na nebi nebyla po předešlé události ani stopa.

Dva svobodní strýcové chlapců, ve věku čtyřadvaceti a třidvaceti let, s čepicemi na hlavě, stáli suverénně na dvoře. Nad takové maličkosti se dokázali povznést. Oba se vrátili nedávno z nuceného nasazení v Reichu a znali již svět. Starší z nich, Vašek, měl za sebou cestu jak Odysseus. Při návratu domů, vlakem přes Německo, zažil několikrát letecký nálet, tak zvaných „kotlářů“, a

dostal se jen s potížemi do Prahy. Zbytek cesty na Moravu šel potom pěšky, protože neměl peníze.

I když ho potkalo cestou štěstí, zastavil mu řidič s malým nákladákem poháněným na dřevoplyn, a vzal ho dobrých šedesát kilometrů s sebou, potřeboval čtyři dny, než mohl zcela utrmácený zabušit na domácí vrata. Jednu noc strávil s povolením sedláka ve stodole na slámě, jinak přespával v „kupkách sena“

„Mami! Máte něco proti temu, abysme se šli zeptat, co to bylo za letadlo?“ obrátil se mladší ze strýců na babičku.

Než mohla odpovědět, vskočil děda s doporučením: „Běžte na Sokolovnu, tam už nekdo bude. Ale přinďte brzo zpátky. Bude asi pěkná mela. Začíná mě svrbět hřbet, to je špatný znamení. Tak ať ste pak radši doma.“

Sloužil za první světové války u dragounů, a při vykládání svých zkušeností a zážitků nezapomněl nikdy upozornit na to, že svrbění hřbetu ho vždy varovalo před hrozícím nebezpečím. Vrcholem jeho vyprávění byla pokaždé příhoda, kdy byl přímým účastníkem zamíchaným do boje s italskou kavalerií.

„Co mám povídat! Mě vám ten den tak svrběl hřbet. A pak nás nahnali do ataku. Jak začalo

střílení, tak můj kuň začal jančit. Rozběhl se a utíkal se mnó, jak natažené pérem a vůbec mě neposlóchal. Já sem měl vytasenó šavlu a strachem staženó prdel. Když se mně ho podařilo zastavit a obrátit, tak bylo už po bitvě. Musel sem byt té kobyle vděčné, ona mě tím zachránila.“

„Kdybys moc klukům nepovidal,“ vmíchala se vždycky babička, „vždyť si byl u vozatajů!“

Neuplynula hodina a mládenci se vrátili domů. Jedním dechem začali jeden přes druhého povídat.

„Tati, poslóchéte! Sokolovna je plná Němců. Majó tam nákladní auta, só tam nakvartýrování a budó tam asi spat. To sestřelený letadlo, co spadlo, bylo německý. Spadlo pré za hájovno u Hradské cesty.“

Kubík stál s otevřenou pusou - sestřelené německé letadlo - pěkně mu to v hlavě vířilo. Tonda ho chytil za ruku. „Pod, deme dom. To musíme našim říct.“ A po rozloučení, ve spěchu sdělit novinu rodičům, táhnul bratra za sebou.

„Tati, můžu jít teď za klukama?“ zeptal se otce, když důležitou novinu oznámili.

„Můžeš jít,“ odpověděla na místo otce matka, „ale Kubíka vezmeš sobó. Máme tady hodně práce. Ať ste k večeru zpátky!“

To byla pro něho rána. Kamarádi, Jarek a Honza, byli v jeho stáří, a když tam přitáhne malého bráchu, tak nebudou moc nadšení. S kyselým obličejem vzal chlapce a šli na plácek na konci ulice, kde se obvykle scházela starší mládež ke hrám a zábavě.

Samozřejmě oba kamarádi už tam byli, a mluvilo se jen o sestřeleném letadle. Tonda se mohl pochlubit, že byl svědkem, když ho trefili. A pěkně to vybarvoval. Malého Kubíka si nikdo moc nevšímal.

„Tondo! Viděls dnes ty dva Kriegrovy Fritze?“ zeptal se Jarek a změnil tím probírané téma. „Ti só teď posraný, co?“

Fritzové bývali jejich spolužáci. Bydleli hned naproti Utíkalovic domku. Jejich otec byl německé národnosti, přišel do vesnice již dávno, před řadou let. Oženil se s Rakušankou, kterou si přivedl od hranic. Téměř bez vady mluvila celá rodina česky. Do roku 1938! Potom zblbli, což si myslela celá vesnice. Přihlásili se k německví a děti začali posílat na německé školy do krajského města. „Arijští“ synové se stali členy spolku „Kuratória“ a pro své české sousedy a bývalé kamarády, měli jen opovržlivé výrazy.

Pan Krieger musel narukovat do Reichu na vojnu a v posledních letech se o něm ve vesnici nic nevědělo. Jeho manželce a potomkům se začala ke konci války, jak se říká stahovat prdel. A na tuto okolnost poukázal škodolibě Jarek.

Honza se vytasil s návrhem: „Kluci! Podme se podívat k hájovně. Tam pré to letadlo spadlo. Za chvíli se začne stmívat. Do tmy sme zpátky.“

Tonda se podíval krátce, otráveně na brášku a po chvíli se rozhodl: „Deš s nama. Ale doma ani muk! Jasný?“

Kluci se otočili a namířili přes vesnici k nedalekému lesu. Ulice byla prázdná, občané se připravovali na příchod fronty. Jen občas zahlédli sem, tam, člověka pracujícího na zahradě. U hájovny zabočili na lesní cestu po stranách obrostlou hustým smrkovým podrostem. Zmlkli a plížili se jak indiáni po okraji cesty. Po několika stech metrech náhle Jarek celou skupinku zastavil.

„Kluci! Poslouchéte! Máme průser! Slyšíte to? Neco po cestě jede! Rychle do smrčků!“

Vlítli jak střely do smrkové houštiny. Tonda táhl bratra za ruku a přitiskl ho do dolíku za hustým stromkem. „Člověče! Ani se nehýbé!“

Po chvíli se ze zákrutu cesty vynořilo velké nákladní auto pro zamaskování pomalované

barevnými fleky. Na otevřené korbě kolem postranic seděli němečtí vojáci v přilbách, s puškami na klínech. Četa „wehrmachtu“ odvázející zbytky letadla, uložené uprostřed nákladní plochy.

Po notné době vylezli kluci na cestu a dohadovali se, jestli by se neměli raději otočit a vrátit.

„Já myslím, že tam teď nikdo nebude,“ mínil Honza, nejstarší z nich. „Tak daleko už to nemůže být. Poďme dál!“

Se zatajeným dechem prošli několik zátočin a uviděli ohořelou strážku, na které leželo jen pár kousků okouřených plechů, zbytků zříceného letadla. Ostatní části, včetně motoru, naložili vojáci na nákladák a odvezli s sebou. Kolem byl jen neobvyklý zápach spáleniny a benzínu. Místo se sklíčující atmosférou působilo nevlídně.

Začalo se stmívat. Chvíli bloumali kolem spáleniště, ale nenašli tam nic, co by je zaujalo. Rozhodli se k návratu a pospíchali domů.

„Brácho!“ upozornil Tonda Kubíka. „Budeš držet hubu! Jinak už tě sebó nikdy nevezmu. Jasný?“

* * *

Kubíkovi se po ranním probuzení nechtělo vstávat. Měl za sebou neklidnou noc. Ve snech

ho strašili cizí vojáci v helmách. Sluníčko bylo už vysoko na nebi a bratr Tonda dávno z postele venku.

Pomalů se vyhrabal z peřin, protřel oči jako kočka a v kuchyni snědl na stole ležící kousek chleba se sádlem. Mlčky si hrál celé dopoledne na dvoře na hromadě písku, odpoledne přihlížel, jak Tonda čistil kozí chlívěk, a s první tmou zalezl do postele, kterou sdílel společně s bratrem.

Krátce po půlnoci, v nejhlubším spánku, je probudila máma: „Chlapci! Do sklepa! Toníku! Vem deky a rychle, ať seš tam první!“

Popadla Kubíka do náruče a vyběhla s ním z domu na předzahrádku. Rozespálý chlapec viděl jen nebe poseté hvězdami a slyšel tlumené dunění, jak při bouřce. Tonda stál u branky, zvědavě pozoroval v dálce vyskakující plaménky dělostřelby a poslouchal rány explozí.

„Sakra kluku! Už ať seš ve sklepě. To jsou tanky, tam je mela. Už to máme na krku!“ ozval se otec a dal mu šťouchanec do zad. Stará tetka táhla ještě deku a polštář; přece nebudou chlapci ležet „na tvrdým.“

Ve sklepě byla již sousedova rodina s dvěma staršími kluky a děvčetem. Když k nim přibyl Tonda, Kubík a rodičové s tetičkou, tak nebylo ve

sklepe málem k hnutí. Nejmladšího Kubíka uložili do připravené postele, ostatní si našli místa podle možností a pokoušeli se klimbat. V rozčilení a nervozitě byl chlapec jediný, který usnul. Dveře sklepa tlumily venkovní zvuky a jen občas bylo slyšet z dálky střelbu, jak slabé dunění hromu.

Jako první vylezli brzy ráno ze sklepa rodiče. Protože se zdál být v okolí klid, střelbu nebylo slyšet, vrátily se obě rodiny do domovů. U Utíkalů připravila máma narychlo jednoduchou snídani a posadili se pohromadě v kuchyni kolem stolu. Tátovi tovaryši ten den do práce nepřišli. Měli domluveno s mistrem, že když půjde do tuhého, tak zůstane práce stát.

Ozvalo se silné bušení na dveře a za nimi německé hlasy. Otec spěchal otevřít. U vchodu stál německý oficír se dvěma ušpiněnými pěšáky, pod schody na ulici bylo vidět další houf vojáků.

Pan Utíkal německy nemluvil. Znal jen pár slov, které pochytil za dřívějšího pobytu v Praze, ale z gest pochopil, že jim byli přiděleni dva vojáci na kvartýr. Důstojník se krátce s vojáky ještě o něčem dohadoval, křikl na zbylou skupinu stojící venku a odešel s ní k dalším sousedům.

Vojáci byli unavení, neupravení a špinaví. Máma jim ukázala jedinou postel v tetiččině komůrce,

kde se usadili a odložili ruksaky. Chudák tetka se musela uvelebit ve sklepě, vzala to ale s klidem. Jeden z nich slušně požádal o čaj, který voněl z kuchyně.

Poslední dva roky, dokud nebyly školy uzavřeny, měl Tonda němčinu a musel se svou troškou znalostí zastat roli tlumočníka. Když překonal první strach, zpočátku myslel, že k nim přišli kvůli včerejšímu výletu k místu sestřeleného letadla, začal s vojáky brebentit.

Chlapi, kolem čtyřicítky, převzali hrnky s čajem a snažili se s rodiči stojícími přede dveřmi dorozumět. Se strachem v očích vysvětlovali, že je jim „Ivan“ v patách. Tankové vojsko je žene před sebou, jak zajíce na honu.

„Hitler kaputt! Hitler kaputt!“ opakovali několikrát. Vytáhli z baťohů tmavý komisárek, ukrojili si každý skývu chleba a mazali si ho margarinem, který měli v ešusu. Kubíkovi, který je pozoroval, neušlo ani slovo, i když jim nerozuměl.

Po chvíli poprosili o hrnec teplé vody, aby se mohli umýt. Jeden z nich vyprávěl, že má rodinu někde v okolí Norimberku, a smutně poznamenal, že už ji asi neuvidí.

K umývání musili nejprve přinést z bečky na dvoře nachytanou dešťovou vodu a ohřát ji

v hrncích na sporáku. Dům neměl vodovodní přípojku a pitnou vodu museli kluci s otcem přinášet v kbelících ze studny stojící v bývalém kamenolomu, vzdáleném několik minut chůze.

Když bylo vojákům vyhověno, zavřeli se tito v komůrce a posléze postavili lavór a špinavou vodu v kbelíku přede dveře. Natáhli se vedle sebe na postel a nastalo ticho.

Máma poslala Kubíka, aby si hrál na dvorku a Tondovi nařídila, aby se neopovážil jít ven z domu.

* * *

V domě u babičky strávila celá zbylá rodina včetně strýců rušnou noc ve sklepě pod domem. Byla v něm zároveň i prádelna a další pracovní ponk na tesařské práce.

Před polednem nařídila babička oběma svým synům, aby zaskočili k pekaři.

„Pospěšte si, než se něco semele. Ať máme na pár dní v domě chleba. Kdo ví, kdy bude zase pít.“

Franta a Vašek rádi vypadli z domu, aby se vyhnuli matčinu komandování. K pekaři měli zhruba kilometr napříč vesnicí. Ulice vedla podél budovy Sokolovny, která stála na okraji bývalého zámeckého dvora, kde se rozdvojila. Jedna z cest

procházela dvorem přímo na vesnickou náves, kde stál na pahorku, jak hrad, vesnický kostel. Druhá vedla k pekaři a obloukem tam rovněž vyústila.

Mládenci si všimli, že houfy německých vojáků, které Sokolovnu do té doby okupovaly, zmizely a budova stála na rozdíl od předchozích dnů tichá a opuštěná. Přiběhli k pekaři, vyřídili pozdrav a koupili dva velké bochníky chleba, které si strčili pod paži, a dali se na cestu domů.

Minuli sokolský objekt a přešli silniční rozcestí, když se od lesa ozval zvuk letadla, které se poměrně nízko nad strání stáčelo nad vesnici. Zůstali stát a zvědavě pozorovali, co se bude dít. Začali se dohadovat, jestli je to Rus, Němec, anebo Angličan.

Letoun po okruhu namířil nad kostel a vypustil tři bomby. Jedna spadla v údolní ulici, odkud se po nastalém hromovém výbuchu objevil sloup kouře a prachu. Druhá trefila věž kostela. Po nárazu se rozlétly střešní tašky a část špice se rozsypala. Třetí prorazila hřbet dómu a zmizela pod jeho krovky.

Výbuchy se neozvaly, bratři stáli s vykulenýma očima. Letec udělal velký oblouk a nalétával směrem na Sokolovnu.

„Ježíš! Franto! Brácho! Do tarasu, rychle!“ Vašek volnou rukou strhl mladšího bratra za rukáv na svažující se strážku silnice do vyhloubeného kanálu.

Letadlo přelétlo o pár vteřin později nad jejich hlavami a vypustilo další dvě bomby, které budovu Sokolovny plně zasáhly. Tentokrát nastal obrovský výbuch a tlaková vlna se přehnala přes silnici nad hlavami postrašených a k zemi přitisknutých mladíků.

Letec zvedl letadlo do výše a po opětovném obletu vesnice se ztratil nad lesy.

V nastalém tichu se oba vyhrabali z kanálu. Sokolovna zmizela. Nahradila ji hromada kouřící sutě a obrovský mrak prachu. V šoku stále drželi pod pažemi koupené, poněkud pomačkané bochníky, umazané hlínou a pískem.

„Ty, Vašku!“ povídá stydlivě Franta bratrovi. „Zažil jsem v Reichu už ledaco, ale tentokrát mám plný gatě, posral jsem se. Poďme rychle dom.“

* * *

Tři dny po bombardování vesnice, které obyvatelé přežili většinou uschováni po sklepech, nastal přechodně klid.

„Tondo!“ zavolal toho rána sousedův chlapec Kubíkova bratra. „Poď si s náma zahrát fotbal.“ Přitáhl z domova míč, ušitý ze starých hadrů, zvaný hadrák, a kluci se honili za mičudou před vchodem

do sklepa. S nebezpečím a blízkostí nějaké fronty si nedělali, na rozdíl od rodičů, žádné starosti.

Nedaleko odtud se sousedé vyrojili na ulici a rozčileně probírali nastalou situaci.

Táta Utíkal se dozvěděl, že na kostele nevznikly velké škody. Střecha věže byla sice rozbitá, druhá bomba prorazila klenbu a zůstala ležet před oltářem. Žádná z nich nevybuchla. Třetí spadla v údolí na rodinný dům, po kterém zůstala jen suť. Asi všichni svatí s Pánem Bohem drželi nad kostelem ochrannou ruku.

„Chlapi! Neblbněte!“ nabádal sousedy, aby nepobíhali po ulici, která se táhla na hřebenu pahorku s krásným výhledem na jih Moravy, a nesrocovali se.

„Rusi só už nedaleko, už asi pod mohyló v Praci. Zalezte radši do baráků. Vždyť ste tady všeci, jak na prezentačním talířku!“

Nikdo na jeho varování nedbal, odbyli to mávnutím rukou. A tak se po krátké době vracel domů a zašel do sklepa, kde ženy s obavami připravovaly prostor pro delší pobyt a chystaly se na očekávaný příchod fronty.

„Anko!“ oslovil manželku. „Já zandu ještě na dvůr, podívat se, jestli má koza dost sena a jestli só

huse v pořádku. A dohlídni na to, aby kluci šli už do sklepa.“

Prošel sousedovým domem a bočními dvířky v plotě vešel na dvůr. Koza Líza byla zaopatřená, husy zavřené a pes Puňťa měl ještě trochu žrádla v misce.

Využil volné chvílky a šel navštívit dřevěnou kadibudku, postavenou u hnojníku vedle masivních vrat. Byl tam jen pár minut, když se ozval vzduchem táhlý hvizd a na konci ulice, na plácku, kde se obvykle scházela mládež, dopadl šrapnel. V tu ránu, jak když do vrabců střelí, shromáždění sousedé se rozprchli a úprkem řítili do domovů.

Nové zahvzdání a druhý šrapnel „trefil“ střechu domu uprostřed ulice. Další po chvílce udeřil před vraty Utíkalova dvorku. Masivní brána sice zachytila tisíce střepin, přesto se jich ještě desítky zaryly do dřevěné konstrukce kadibudky. Pes Puňťa, který při explozích vyděšeně pobíhal po dvoře, strachy zavyl a zahrabal se v kůlně pod hromadu slámy, kde se chudák třepal jak osika.

Táta vylétl z budky v podvlíkačkách na půl žerdi. Měl štěstí, dřevo střepiny zachytilo, zůstal bez zranění. V panice natahoval kalhoty a běžel do sklepa. Na chudáka Puňťu nemyslel.

Ostřelování po chvíli přestalo a nastal přechodně klid. Před polednem se rozléhal po okolí rachot. Německý oficír přebíhal a dával dohromady svoji četou, seřval vojáky, kteří neměli čas dospat, a hnal je po příkré cestě vesnicí do kopců k lesům začínajícího Moravského krasu.

Vesnice byla jak po vymřeni, obyvatelé byli s rodinami uschováni ve sklepích za zaryglovanými dveřmi, nikdo si netroufal vylézt ven. Přímé bojůvky, které nastaly mezi hrnouchy se rudoarmějci, beroucími vesnici přímým útokem, a německými vojáky, kteří se urputně bránili zakopáni na okraji lesa, probíhaly na ulicích a v okolí beze svědků.

V pozdních hodinách se ozval táhlý hvizd pozounů a trub, s explozemi a echem rachotu raketometů „Katuší - Stalinových varhan.“ Začaly systematicky kropit a ničit původně krásný borový les u vesnice, kde byla německá postavení, a měnily ho v hromady roztráštěných dřevin a hlíny.

Následující den se střelba a rachot přesunuly do lesů nad vesnicí a první občané si troufli vystrčit nos.

Soused se vrátil z venku po krátkém pobytu zpět do sklepa.: „Utíkale! Dělnák hoří! Už só tam z něho jenom zdi a moře kóru. Němci ho při útěku zapálili.

Pré tam byl skladované a schované městské archiv. Měli tam nějaký důležitý dokumenty. Říkala to hospodská.“

Když se táta Utíkal odvážil vyjít opět na chvílku na dvůr, aby zkontroloval domácí havěť, našel tam zalezlého Puňtu a vzal ho sebou do sklepa na noc.

Po vesnici se pohybovali a pobíhali rudoarmějci. Pro vesnici přímá válka po třech dnech skončila. Odesly to tři rodinné domy, kostel, Sokolovna a Dělnický dům. Občané své nadšení z osvobození drželi zpátky. Vojáci zastavovali ženy a děvčata, brali jim hodinky a někdy byli dotěrní. Nejvíc se rozšířilo rčení – „davaj časy!“

Osvoboditelé

Na okraji vesnice, u silničky, která ji spojovala se vzdálenou státní silnicí, stál trochu o samotě rodinný dům. Se zahradou přecházející do polí. Za mírových časů tam byl klid, rušený převážně selskými povozy vozícími rolníky a jejich pomocníky na polní práce. V posledních frontových dnech nastal rozruch, stala se z ní tepna sloužící k přísunu sovětského vojska a válečného materiálu.

V domku bydleli bezdětní manželé, žena k blížící se k třicítce, s mužem o něco starším. V posledních týdnech války však obývala domek sama.

V převážně klerikálně založené vesnici s hrstkou demokratů bylo veřejným tajemstvím, že jsou levicového přesvědčení a že mají kontakt s partyzány. V tomto směru nebyli jediní, ale ve vesnici udavači nebyli, takže po dobu války se nedělo nic zvláštního. Teprve před blížícím se koncem, když na Vyškovsku vyhodili partyzáni železniční most, došlo k zostření situace a brněnské gestapo začalo být aktivní. Ukázalo se, že tam pár informátorů musilo být.

Naštěstí zmizel její manžel před zákrokem gestapa s několika jinými včas v lesích.

Poslední válečné dny přežila žena ve sklepě u matky. Ta bydlela uprostřed vesnice ve starším domě, se sklepením z minulého století. Po přechodu fronty, přes matčino varování, se vrátila do svého domku. Manžel se nehlásil, v blízkých lesích se ještě bojovalo.

Jako jedna z mála naivně vítala osvoboditele. Nadšeně mávala ze zahrádky na rudoarmějce jedoucí kolem, dělala z prvních kvetoucích narcisů a kočiček kytice a házela jim je do aut.

Druhý den po osvobození, schylovalo se k večeru, zastavilo u jejího domku terénní vojenské auto. Vystoupil rudoarmějec s brašnou na boku a poručil řidiči, aby zůstal ve voze. Odkráčel k domku, otevřel vrátka předzahrádky a zabušil na dveře.

Překvapená žena, která v tomto čase nikoho neočekávala, otevřela. Voják rezolutně vešel dovnitř a dveře za sebou zabouchl. Prošel předsíňkou do kuchyně, kde se zastavil. Chvilí se rozhlížel, jakoby naslouchal.

„Kdě u tebjá stakany?“ obrátil se na mladou ženu. Ta stála jak zmražená v kuchyňských dveřích. Nečekal na její odpověď, popošel ke kredenci, odsunul skleněné dvířka a vyndal dvě odlivky, které postavil na stůl.

Z brašny vytáhl láhev, otevřel ji a nalil z ní do sklenic bezbarvou tekutinu. Místností se rozšířil pach alkoholu.

„Na zdarovje, děvočka!“ uchopil obě sklenice a jednu podal mlčící ženě.

„Nechci, pane!“

„Pačemu niet? Takaja, krasivaja!“ postavil sklenici na stůl a přikročil k ženě, která se pokusila dveřmi projít. Voják se jí postavil do cesty a přitáhl ji k sobě.

„Pane! Já nechci! Můj muž je partyzán!“

„Krasávica. Partyzán? Óčeň charašó.“

Přitiskl si ženu rukou na tělo, druhou pohladil a prohrábl na hlavě sponkou spojené vlasy a surově jí strhnul plátěnou bluzičku od krku po pás. Chytil rukou obnažený prs a tlačil bránící se ženu k pohovce stojící v koutu kuchyně a povalil ji na ni...

Od zastavení auta neuplynula ani hodina, voják se objevil u vchodu, namířil si to k autu, nasedl dovnitř a dal řidiči rozkaz k odjezdu.

Pozdě za tmy se ozvalo u staré paní zaklepání na dveře. Když otevřela, spatřila ubrečenou, rozcuchanou dceru, která za vzlyků v domě vylíčila matce, nešťastnou příhodu.

„Panenkomarja!“ matka spráskla jen ruce.
„Vždyť sem ti, děvče, říkala, že tam nemáš být sama.
Sedni si a uklidni se. Ještě, že tě nezabil. Mohlo to
dopadnout hůř! Kdys měla naposledy svoje dny?

Před týdnem? Tak to je dobrý. Só to ale prasata!
Panna už néseš, tak to časem přebolí. Už aby se ten
tvůj blbec vrátil z lesa! Hrajó si tam, jak malí kluci,
pořád na vojáky a doma je Sodoma!“

Příští den se zpráva rozšířila po celé vesnici.

* * *

I když se o dalších případech znásilnění jen
šuškalo, jak se začalo šěřit, neodvážila se žádná žena
vyjít na ulici. Kolovaly různé divoké báchorky a
tak bylo ženské pokolení postrašené. Život se začal
rychle normalizovat.

Týden, pár dní po osvobození, seděl Kubík
s bratrem Tondou na podlaze v tátově dílně. Aby
neotravovali, hráli na příkaz matky „Člověče nezlob
se“. Celá rodina byla doma, tetka sedící na štokrleti
okrajovala klíčky od brambor a pomáhala při
přípravě oběda, a otec si připravoval šicí potřeby.

U vchodu se objevil major Rudé armády,
doprovázený ordonancí. Vojín nesl pod paží štůček
sukna a vojenskou uniformu. Vešli dovnitř, pan

major se rozhlížel po krejčovské dílně, všiml si hrajících chlapců, pousmál se a postrčil vojína do popředí.

„Kukaj! Mister! Tuná kostjum pana majora,“ voják hodil otci na stůl poškozenou uniformu a sukno. „Jemu nužno nóvyj. Pósle závtra! Panimaješ? Rozumješ? Já od Mukačeva.“

„V tak krátké době! Řekni panu majorovi, že k tomu budu potrebovati tovaryšku. Ta má ale strach, aby ji vaši vojáci neobtěžovali.“

Ordonance to panu majorovi vysvětlovala. Ten poslouchal a požádal o kus papíru. Něco na něj napsal a předal vojákovi.

„To dóbro, pan mister. Zděs bumážka, ímja pana majora. Dolžno skazat, děvčina rabotájet dlja major Josif Stepanovič Voronov! Rozumješ?“

„Rozumím. A jak to bude s placením?“ zeptal se pan Utíkal vojína.

„Děny? Kukaj! Katorye časy ty chatiš?“ Voják vyhrnul rukávy na obou rukách, na kterých měl od zápěstí až po lokty plno náramkových hodinek.

„Děkuji panu majorovi. Udělám vám to z družby, Takové děny nechci, ty si nechte.“ A dva dny šil pan mistr z přinesené látky novou slavnostní uniformu, bezplatně. Bumážku nepoužil, tovaryšce bylo osmnáct let a zdálo se mu, že by cesta napříč

vesnicí byla příliš riskantní. „Čert nikdy nespí“ řekl manželce a šel sám.

Den po této události už šli kamarádi kluci, s Tondou v čele, obhlížet situaci. Samozřejmě ten musel, ke své radosti, vzít Kubíka s sebou, jak mu máma nařídila. Na vesnickém náměstí před hospodou stály dva odstavené německé tanky plné střeliva. Došly jim pohonné hmoty a jejich posádky je v době bojů opustily.

Kluky nikdo nekontroloval, sbíhali se z celé vesnice, jak medvědi na med. Lezli po tancích a otevřenými poklapy i dovnitř. Také Kubík tam směl se souhlasem Tondy vlézt. S jeho pomocí točil kovovým volantem, pohybovali kopulí a dělem, a byl z toho úplně vyšinutý.

„Tondo! Jak ten tank řídili? Vždyť nemohli nic vidět,“ a ukazoval na zasklený průhled, který byl rozpraskaný.

„Prosím tě, taková pitomá otázka. Vždyť vidíš, že je otevřený poklop. Mohli se přece rozhlížet.“

Přes varování a zákazy rodičů táhly v příštích dnech tlupy kluků přes vesnici kolem kouřících zbytků Dělnického domu k lesu. Na jeho okraji u hájovny byly trosky dalších vyhořelých německých tanků, zakopaných ve vyhrabaných příkopech. Došlo jim palivo a sloužily namísto děl. Všude

kolem se povalovaly nábojnice, ostré náboje a pancéřové pěsti. Po obou stranách silnice byly opuštěné, zakrvácené zákopy a torza kulometů. Vše svědčící o těžkém boji o cestu, která vedla do Krasu a na Vysočinu.

Pro Kubíka světová válka skončila. V jeho dětské hlavě zůstaly jen vzpomínky. Duch války ale vesnici neopustil. Tonda byl otrávený, protože mu otec přísně zakázal chodit s kamarády do lesa.

V následujících měsících se normální život vracel do starých kolejí jen pomalu. Spousta výbušnin a střeliva ležela nejen u lesa, ale i v polích a na okraji vesnice. Občané je sbírali a nosili za humna na místo, kde byly odkládány odpadky z domácností.

Občas někteří z vesnických „odborníků“ nachystali z kletí a dřeva táborák, na který střelivo nahromadili, zapálili oheň a z úkrytu čekali, až to bouchne.

* * *

„Chlapci,“ řekla v jednom domě pod kostelem matka svým dvěma synkům, dvojčatům. „Ne, abyste chodili za humna a hledali tam nějaké patrony a

podobně! To bych se opravdu zlobila! To si mě nežádejte!“

Bydlila v domku s dvěma dvanáctiletými chlapci a malou dcerkou. Byla vdova, manžel jí umřel krátce před okupací. Měla dost starostí s výchovou. Protože se u obou chlapců začala projevovat puberta, věděla, že moc neposlouchají. Jediné uklidnění jí přinášelo vědomí, že kluci sloužili jako ministranti a tak na jiné hlouposti moc času neměli.

* * *

Dvě bomby z náletu na kostel byly uloženy ve staré márnici u kostela. Ta již nebyla využívána. Ležely tam na starých márách. Až ke konci horkého léta, přecházejícího do podzimu, kdy začalo na školách opět vyučování, přišel pan kaplan z fary na myšlenku, že by bylo již na čase, se této památky zbavit.

Po nedělní mši, zvané - hrubé, si zavolal do zákristie dva v kostele přítomné ministranty:
„Chlapci, potřebuji zítra odpoledne trochu pomoci. U farní zdi je hromada vysekaného křoví a dřeva. Chtěl bych to uklidit a spálit. Můžete přijít a trochu mně pomáhat?“

„To můžeme, Velebný pane! Že jo, Jožo? My jsme sice domluveni se sousedovým Pepíkem, ale já za ním skočím, ten nám taky pomůže. Budeme dřív hotoví.“

A tak za pomoci dvojčat, Frantíka a Jožky, kteří byli Tondovi spolužáci a kamarádi – a malého Pepíka, jejich suseda - připravil kaplan druhý den fatru z dřevěných rozštěpů.

Místo vybral v bezpečném hlubokém příkopu, ve valech hradeb kostela, které se táhly kolem něho, jako ochrana. Byly ohraničeny cihlovou zdí od bývalého starého hřbitova.

Po postavení poslal chlapce domů. Nespěchal. K večeru, až po klekání, kdy pomalu letní den přecházel do šera, přivezl na trakaři bomby z márnice a umístil je na vrcholku hranice. Prošel kolem kostela, aby se ujistil, že v okolí není živého tvora, zapálil pod ní oheň a schoval se do bezpečí v zákristii, odkud měl výhled na hřbitovní zeď.

* * *

„Kluci!“ začal Jožka, když vyšli na ulici. „Kaplan bude určitě chtít ty bomby z márnice odpálit. To bude prda! Až to zapálí, tak se na to ze hřbitova podíváme. Co říkáte?“

Domluvili se a k večeru, schování pod kostelem ve křoví ovocného sadu, krátili si čas hraním karet a vyčkávali, až se objeví kouř ze zapálené fatry. Jakmile ho spatřili, rychle se rozběhli a ukryli pod starou cihlovou zdí, která je dělila od valu. Po chvíli, která jim připadala moc dlouhá, chtěl se Frantík podívat, co se děje. Starší Jožka ho stáhl ale dolů.

„Franto! Neblbni, ještě počkej! Ať nás kaplan nespatří.“

Prapor kouře s časem začal slábnout a kluci už neměli stání, přestávali mít trpělivost. Tak vstali a koukali zvědavě přes zeď na vzdálenou kouřící hromadu. Malý Pepík se snažil vytáhnout na zeď, aby také pořádně viděl.

V tom okamžiku bomby vybuchly. Oba bratři, Jožka a Frantík, se skáceli pod zeď, jak podseknuti kosou, a zůstali nehybně ležet. Pepíka smetla tlaková vlna do trávy. Zvedl se, uviděl nehybné bratry, a s hrůzou v očích se rozběhl domů. Neměl to daleko.

Celý bledý proběhl průjezdem domu do kuchyně, kde připravovala jeho máma večeři, a jen zavolal: „Mami! Jožka a Frantík só mrtví. Zabilo je to! Mně se nic nestalo!“

Upadl před mámou a skončil. Střepina ho trefila těsně u srdíčka. Jen díky šoku doběhl těch pár stovek metrů k domovu.

Na rozloučení s chlapci přišla polovina vesnice. Ani malé děti, ke kterým patřil i Kubík, nezůstaly doma. Byly svědky trápení, které měli rodiče a příbuzní zabitých chlapců.

Školní roky

První mírový rok uplynul jak mraky na obloze po bouři. Malý Kubík byl přihlášen do školy. Na první den vyučování ho musila přivést tetička. Máma nemohla, nebylo jí dobře. Chlapci řekli, že očekávají „čápa.“ Ten se ale nějak zpozdil. Teprve třetí den, když se vrátil ze školy, poslal ho táta ven: „Kubíku! Odpoledne přijde k mamince pan doktor, překážel bys tady. Zajdi k babičce a zůstaň tam do večera. Má tam pro tebe přijít Tonda, anebo přijdeš sám?“

„Tati! Vždyť už chodím do školy!“ Dotčeně sbalil svůj nožik, ulomil ze šeríku prut a dal se na cestu. U zbořeniště Sokolovny se zastavil u hromady navezeného písku a začal stavět tunely. Ani si neuvědomil, jak čas utíkal.

Jen náhodou uviděl pana doktora, který se po silnici, s kufříkem v ruce, vracel domů do ordinace, a slušně ho pozdravil.

Teprve při pozdravu si lékař chlapce všiml. „Ach, Kubík! Pospěš domů, chlapče! Dostal jsi sestřičku.“

Týdny ubíhaly. Táta byl hrdý, že mají dcerku a uspořádal slavnostní křtiny, při kterých dostala jméno Liduška. Kubíkovi přibyly starosti, protože musel občas na ni dohlížet. Bratr na funkci chůvy

neměl chuť. Vracíval se pozdě ze školy a v jeho věku považoval takovou činnost pod svou úroveň. S malou sestřičkou, kterou jim prý přinesla vrána, ne čáp, měla máma hodně práce a Tonda mu řekl, že je hloupý naivka, když tomu tvrzení věří.

Ve škole byl Kubík zvědavý, snaživý a ctižádostivý. Když přišly vánoční svátky a pod stromečkem našel dárek – knížku pohádek – tak už z ní mamince hrdě předčítal pohádku „O kohoutkovi a slepičce“ a sklídl pochvalu.

„Aby ses z té pochvaly neposral,“ podotknul suše Tonda, když je rodiče v pozdních hodinách poslali spát. Chodil již do primy gymnázia v krajském městě a byl každou chvíli na bratra mrzutý, protože, vzhledem k malému domku, sdíleli kluci společnou postel. Za to chlapec nemohl a rozmrzení staršího bratra nechápal. V místnosti byla ještě rozkládací pohovka, říkali jí „zajém.“

Když se rodiče, Toník byl už na světě, z Prahy do vesnického domku přistěhovali, prohlásila stará tetka při spatření pohovky: „Kam dete s takové velkó potvoró? Na takové zajém tady nebude místo.“ Od té doby to byl zajém. Byl používán ke spacím účelům, jen když přišla rodinná návštěva a zůstala přes noc.

Klukovská postel stála, jako obrovská bedna, v krejčovské dílně. Přikryta přes den velkou deskou, sloužila tátovi a jeho tovaryšům coby pracovní tabule.

Před velikonočními svátky byli rodiče pozváni na schůzi rodičovského sdružení.

„Vítám vás všechny srdečně,“ přivítala přítomné paní ředitelka. „Důvodem našeho setkání je sdělení z okresního školského oboru. Mám pro vás dobrou zprávu. V rámci akcí Mezinárodního Červeného Kříže, bude první a druhá třída trávit měsíc výuky, spojeně s rekreací školáků, na Vysočině. V oblasti Perštýna. Děti potřebují zotavení a dobrou stravu, aby se léčily a zbavily válečné psychózy. Po dobu pobytu budou pod dohledem třídních učitelek, které pojedou s nimi. Náklady pobytu uhradí Červený Kříž, takže s tím nebudete mít žádné výdaje. Děti tam pojedou autobusem, kterým se dostanou opět po měsíci zpátky.“

Kubíkova maminka si dělala starost. Vždyť její chlapec bude poprvé v životě na delší dobu mimo domov. Usměvavý, spokojený dobráček, v cizím prostředí. Táta jen mávnul rukou, kluk se aspoň trochu otrká a bude mezi kamarády, kteří na tom budou stejně.

Koncem května stál Kubík v houfu se svými spolužáky a spolužačkami na náměstí, s malým ošuntělým kufrem pamatujícím otcovo mládí. Bylo mu trochu smutno, ale zvědavost převládla. Neuronil ani slzičku, když byli posazeni do starého autobusu, a zamával mámě na rozloučenou.

Po dvou hodinách cesty, všechny děti měly nalepeny nosy na oknech, je autobus vyklopil před budovou malého zámku v upraveném parku. Hned u vjezdu stála velká kašna s vodou a sousoším. Celý objekt se nacházel na okraji rybníku, který měl uprostřed ostrůvek porostlý jehličnany. To vše připadalo chlapci jak sen z pohádek.

Učitelky měly práci rozrušené školáčky udržet v houfu. Na rozdíl od prvňáčků se druháci chovali suverénně, jako by taková cesta byla pro ně úplně běžná věc.

Děti převzaly svoje zavazadla a podle již připravených plánů byly ve skupinkách, po čtyřech podle jména, zavedeny a ubytovány na pokojích. Kubíkovi vypadly málem oči z důlků, když viděl pro něho nezvyklý přepych.

Na bílých schodištích z leštěných kamenů ležely tlusté rudohnědé koberce. Na zdích byla svícnová světla, se stropů visely lustry. Pokojíky byly vybaveny novým světlým nábytkem. Pro

každého chlapce bíle potažená, ustlaná postel a noční stoleček s lampičkou. K tomu společná skříň se čtyřmi oddělenými přihrádkami. Zámeček sloužil již během Protektorátu pro rekreaci a byl v bezvadném stavu. Po válce převzal objekt Červený Kříž a přizpůsobil ho pro děti.

Když byly děti svolány do shromažďovací místnosti, tak nevycházely z dalšího údivu. Místnost měla stěny jak v opravdovém zámku, obložené vyřezávaným tmavým dubem, a uprostřed nad stoly visel obrovský lustr.

Třídní učitelka druháků je informovala o průběhu pobytu a každodenním řádu: „Tak, děti! Společný budíček bude vždy v sedm hodin ráno. Po umytí dáte pokojíky do pořádku, postel pěkně ustelete a o půl osmé se dostavíte ke snídani do jídelny.“

Každá skupinka dostala jméno napsané na nálepce s obrázkem, kterou museli nalepit na dveře. Kubík s kamarády byli Čmeláci a byli na to hrdí.

Děti se učily pod dozorem, jak si musí každý den upravit postele, jak si poskládat a uložit osobní věci ve skříních. Každé ráno po snídani prošla pokoji kontrola. Známkovala provedený úklid a snahu skupinky, ne jednotlivců, a před vyučováním byla vyslovena pochvala, anebo vyčínění.